

**Uchwała Nr2025
Rady Miasta Siemianowic Śląskich**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028”

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 11 w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.)

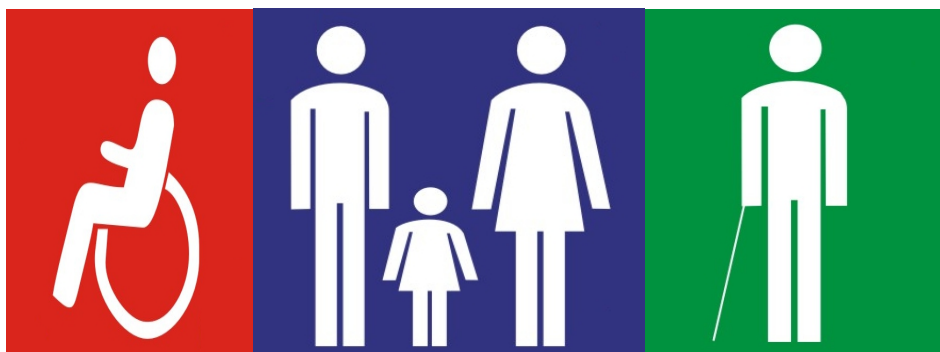
**Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:**

§ 1. Przyjąć „Strategię rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028” w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028



**Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich
we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Siemianowicach Śląskich**

2025 rok

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	• strona 3
II. AKTY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE ZWIĄZANE ZE STRATEGIĄ	• strona 5
III. KOŃCOWA OCENA STOPNIA REALIZACJI „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE NA LATA 2021-2024”	• strona 7
IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ ORAZ GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	• strona 18
V. OBSZAR KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA	• strona 35
VI. CEL STRATEGICZNY ORAZ SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII	• strona 39
VII. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI STRATEGII	• strona 40
VIII. SZACUNKOWY KOSZT I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII. KOORDYNACJA ORAZ OCENA STOPNIA REALIZACJI STRATEGII	• strona 61
SPIS TABEL	• strona 62
SPIS WYKRESÓW	• strona 63

I. WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest niezbędnym narzędziem świadomego planowania i realizowania polityki społecznej. Bez jej wdrożenia nie są możliwe systemowe działania samorządu oraz jego partnerów na rzecz łagodzenia społecznych problemów, które dotyczą mieszkańców miasta. Obowiązek opracowania Strategii rozwiązywania problemów społecznych przez miasto Siemianowice Śląskie wynika z art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j. t. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy, w Strategii są zawarte działania, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia uwzględnia programy pomocy społecznej, program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz inne programy wsparcia, przy czym część z nich jest przedmiotem odrębnych dokumentów, tworzących otoczenie Strategii - przykładem są zagadnienia profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, ujęte w kolejnych edycjach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Stworzona w oparciu o systemowe podejście „Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028” proponuje działania o kompleksowym, strukturalnym charakterze.

Poniższy schemat przedstawia kluczowe elementy Strategii.

Wykres nr 1. Struktura Strategii.



Źródło: opracowanie własne

Podstawą przeprowadzenia diagnozy sytuacji społecznej były informacje pochodzące z zasobów różnych podmiotów:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich;
- Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie;
- lokalnych instytucji oraz organizacji;
- podmiotów działających ponadlokalnie, takich jak Główny Urząd Statystyczny.

W Strategii został uwzględniony wymiar geograficzny, związany z koncentracją problemów społecznych w określonych częściach miasta.

Najważniejsze zastosowane w dokumencie skróty oznaczają:

- „Strategia” – Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028;
- „Strategia 2021-2024” - Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024;
- „GPR” - Gminny Program Rewitalizacji Miasta Siemianowice Śląskie do 2030 roku;
- „Strategia rozwoju miasta” - Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku;
- „OZPS” – Ocena zasobów pomocy społecznej Miasta Siemianowice Śląskie („OZPS 2022” - za rok 2022, „OZPS 2023” - za rok 2023 itd.);
- „MOPS” – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- „PUP” – Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich;
- „UM” - Urząd Miasta Siemianowice Śląskie;
- „OIK” - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich;
- „GUS” - Główny Urząd Statystyczny;
- „WUP” - Wojewódzki Urząd Pracy;
- „MOSiR” - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji „Pszczełnik”.

II. AKTY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE ZWIĄZANE ZE STRATEGIĄ

Do aktów prawnych regulujących treść Strategii oraz wpływających na jej realizację należą w szczególności m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

„Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028” pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Należą do nich:

- „Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku” (poziom lokalny);
- „Gminny Program Rewitalizacji Miasta Siemianowice Śląskie do 2030 roku” (poziom lokalny);
- „Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024-2026” (poziom lokalny);
- „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2023-2026” (poziom lokalny);
- „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025” (poziom lokalny);

- „Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030” (poziom lokalny);
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” (poziom regionalny);
- „Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030” (poziom regionalny);
- „Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2024-2028” (poziom regionalny);
- Program „Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027” (poziom regionalny);
- „Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)” (poziom krajowy);
- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” (poziom krajowy).

III. KOŃCOWA OCENA STOPNIA REALIZACJI „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE NA LATA 2021-2024”

Poniżej znajduje się końcowa ocena stopnia realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024” wg stanu na dzień 31.12.2024 roku, dokonana zgodnie z zapisami rozdziału VIII wyżej wymienionego dokumentu. Ocena ta stanowi punkt wyjścia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028”.

Ocena działań służących realizacji Strategii na lata 2021-2024.

Działanie nr 1. **Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze.**

Okres realizacji (w latach): **2021-2024 .**

Charakterystyka działania: **Zapewnienie usług w miejscu zamieszkania osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Celem było umożliwienie tym osobom możliwie długiego funkcjonowania w środowisku zamieszkania.**

Wskaźniki realizacji działania: **Minimalna liczba osób, która miała zostać objęta usługami opiekuńczymi w ciągu jednego roku: 154, w tym 4 osoby objęte wsparciem w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Realizacja.

Liczba osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych wyniosła:

- **w 2021 roku - 300 osób, w tym 6 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;**
- **w 2022 roku - 287 osób, w tym 5 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;**
- **w 2023 roku - 273 osób, w tym 5 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;**
- **w 2024 roku - 259 osób, w tym 5 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

W latach 2021-2024 działanie nr 1 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 2. Domy pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Umieszczanie mieszkańców Siemianowic Śląskich w domach pomocy społecznej. Celem było zapewnienie całodobowej opieki osobom starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnej egzystencji.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób, która miała zostać umieszczona w domach pomocy społecznej w ciągu jednego roku: 14.**

Realizacja.

W ciągu 2021 roku we właściwych domach pomocy społecznej umieszczono 24 osoby, w ciągu 2022 roku - 35 osób, w ciągu 2023 roku - 33 osoby, w ciągu 2024 roku - 26 osób.

W latach 2021-2024 działanie nr 2 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 3. Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ) prowadzonych przez Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”. Celem WTZ jest rehabilitacja osób niepełnosprawnych intelektualnie, zwiększenie ich samodzielności oraz możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób, która miała zostać objęta wsparciem WTZ w ciągu jednego roku: 75 osób.**

Realizacja.

W 2021, 2022, 2023 oraz 2024 roku 75 osób zostało objętych wsparciem WTZ.

W latach 2021-2024 działanie nr 3 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 4. Utworzenie Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego (COM).

Okres realizacji (w latach): **2022-2024.**

Charakterystyka działania: **Budowa Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego dla osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym. Celem utworzenia COM była przede wszystkim aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz włączanie ich do życia społeczności lokalnych poprzez zapewnienie osobom niepełnosprawnym usług zamieszkania w ramach pobytu dziennego lub całodobowego.**

Wskaźnik realizacji działania: **Utworzenie Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego.**

Realizacja.

W latach 2022-2024 nie doszło do utworzenia COM, więc Działanie nr 4 nie było realizowane zgodnie ze Strategią 2021-2024. Było to spowodowane brakiem możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na funkcjonowanie COM w kolejnych latach.

Działanie nr 5. Program pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

Okres realizacji (w latach): 2021-2024.

Charakterystyka działania: Kontynuacja finansowanych z Funduszu Solidarnościowego działań, które MOPS prowadził w 2020 roku. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnością jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Wskaźnik realizacji działania: Minimalna liczba osób objętych usługami asystenckimi w każdym roku realizacji Strategii: 10 osób.

Realizacja.

W 2021 roku usługi asystenckie były świadczone dla 20 osób z niepełnosprawnością, w 2022 roku - dla 16 osób z niepełnosprawnością, w 2023 roku – dla 12 osób z niepełnosprawnością, w 2024 roku - dla 16 osób z niepełnosprawnością.

W latach 2021-2024 działanie nr 5 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 6. Program pn. „Opieka wytchnieniowa”.

Okres realizacji (w latach): 2021-2024.

Charakterystyka działania: Działania w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa”. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów niepełnosprawnych dzieci oraz dorosłych osób niepełnosprawnych poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej.

Wskaźnik realizacji działania: Minimalna liczba osób objętych wsparciem w jednym roku realizacji Działania: 6.

Realizacja.

W 2021 roku oraz 2022 roku wsparciem objęto 10 osób (corocznie), w 2023 roku - 12 osób, w 2024 roku - 11 osób.

W latach 2021-2024 działanie nr 6 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 7. Mieszkanie Chronione Treningowe.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Mieszkanie Chronione Treningowe zostało utworzone w 2020 roku w zaadaptowanym lokalu przy ulicy Leśnej w Siemianowicach Śląskich. Lokal został gruntownie przebudowany, zmodernizowany i wyposażony.**

Mieszkanie jest przeznaczone dla czterech pełnoletnich osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Celem funkcjonowania mieszkania jest przygotowanie przebywających w nim osób do samodzielnego życia. Osoby te mają zapewnione:

- **usługi bytowe;**
- **specjalistyczne wsparcie w zakresie nauki, rozwijania lub utrwalania samodzielności, rozwijania sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji z lokalną społecznością.**

Od 1 listopada 2023 roku, w związku z nowelizacją Ustawy o pomocy społecznej, mieszkanie funkcjonuje jako mieszkanie treningowe.

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób niepełnosprawnych przebywających w mieszkaniu w jednym roku: 3.**

Realizacja.

W 2021 r. pomoc w mieszkaniu treningowym, zlokalizowanym przy ul. Leśnej, otrzymały 4 osoby, w 2022 r. - 13 osób, w 2023 r. – 14 osób, w 2024 r. - 12 osób.

W latach 2021-2024 działanie nr 7 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 8. Program pn. „Wspieraj Seniora”.

Okres realizacji (w latach): **2021 rok (z możliwością przedłużenia na kolejne lata).**

Charakterystyka działania: **Kontynuacja działań, które MOPS prowadził od 2020 roku w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej skierowanego do seniorów w związku z pandemią COVID-19.**

Obecnie cele programu to:

- **wsparcie finansowe gmin w zakresie organizowania usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich;**
- **wsparcie finansowe gmin w realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób**

starszych.

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób objętych programem: 10.**

Realizacja.

W roku 2021 MOPS brał udział w programie „Wspieraj Seniora”, natomiast w latach 2022-2024 realizował program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów w Siemianowicach Śląskich”, stanowiący kontynuację „Wspieraj Seniora”. Działania prowadzone w tym okresie corocznie były skierowane do ponad 170 osób.

W latach 2021-2024 działanie nr 8 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 9. Aktywna integracja społeczna oraz zawodowa mieszkańców miasta w ramach projektów społecznych.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Kontynuacja projektu „Rozwój usług społecznych w Siemianowicach Śląskich”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Przygotowywanie i realizowanie innych projektów, w tym projektów obejmujących aktywizację zawodową - z wykorzystaniem istniejącego Klubu Integracji Społecznej.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób objętych działaniami projektów w latach 2021-2022: 100.**

Realizacja.

Tylko w 2021 roku ok. 400 osób zostało objętych działaniami projektów i programów realizowanych przez MOPS.

W latach 2021-2022 działanie nr 9 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 10. Centrum Usług Społecznych (CUS).

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **CUS funkcjonował w strukturach MOPS. Jego działalność była skierowana do osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym, w szczególności do osób mających trudności opiekuńczo-wychowawcze i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, osób niepełnosprawnych, seniorów.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób objętych wsparciem CUS w ciągu jednego roku: 25.**

Realizacja.

W ciągu 2021 roku wsparcie CUS objęło ok. 80 osób, w ciągu 2022 roku – ok. 95 osób.

W 2023 roku w efekcie przekształcenia Centrum Usług Społecznych w Siemianowicach Śląskich, w ramach zmian organizacyjnych MOPS powstał Dział Reintegracji Osób Niepełnosprawnych (DN), który jest komórką organizacyjną MOPS. W roku 2023 oraz 2024 działaniami prowadzonymi przez Dział DN zostało objętych ok. 100 osób (corocznie).

W latach 2021-2024 działanie nr 10 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 11. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci.

Okres realizacji (w latach): 2021-2024.

Charakterystyka działania: Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Zespół) funkcjonuje w strukturach MOPS. W skład Zespołu wchodzi Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD1) oraz Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD2). Działalność wymienionych placówek jest skierowana do dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji emocjonalnej, ekonomicznej i społecznej. Placówki zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań. Ponadto Placówka SD1 organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne.

Wskaźnik realizacji działania: Minimalna liczba osób objętych wsparciem w ciągu jednego roku: w Placówce SD1 – 35, w Placówce SD2 - 25.

Realizacja.

W roku 2021 ze wsparcia Zespołu skorzystało łącznie 98 podopiecznych, z tego:

- **w Placówce SD1 – 51 dzieci;**
- **w Placówce SD2 - 47 dzieci.**

W roku 2022 ze wsparcia Zespołu skorzystało łącznie 111 podopiecznych, z tego:

- **w Placówce SD1 - 66 dzieci;**
- **w Placówce SD2 - 45 dzieci.**

W roku 2023 ze wsparcia Zespołu skorzystało łącznie 105 podopiecznych, z tego:

- **w Placówce SD1 - 72 dzieci;**
- **w Placówce SD2 - 33 dzieci.**

W roku 2024 ze wsparcia Zespołu skorzystało łącznie 128 podopiecznych, z tego:

- w Placówce SD1 - 77 dzieci;
- w Placówce SD2 - 51 dzieci.

W latach 2021-2024 działanie nr 11 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 12. Akcja pomocy sąsiedzkiej.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Kontynuacja akcji mającej na celu angażowanie społeczności lokalnej w działania na rzecz najbliższego otoczenia, propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej.**

Wskaźnik realizacji działania: **Liczba zorganizowanych akcji promujących pomoc sąsiedzką: minimum jedna rocznie.**

Realizacja.

W latach 2021-2022 nie odbył się festyn z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada, który wcześniej był główną akcją promującą pomoc sąsiedzką. Powodem rezygnacji z organizacji festynu były ograniczenia związane z pandemią COVID-19. Promocja pomocy sąsiedzkiej była prowadzona w ramach innych działań MOPS, np. związanych z wolontariatem. W późniejszym okresie MOPS realizował usługi sąsiedzkie w ramach programu ostonowego "Korpus Wsparcia Seniorów w Siemianowicach Śląskich", a jednym z elementów prowadzonych działań była promocja (ulotki i plakaty, publikacja artykułu w Dzienniku Zachodnim).

Działanie nr 12 było realizowane zgodnie ze Strategią, przy uwzględnieniu ograniczeń związanych z pandemią COVID-19.

Działanie nr 13. Wolontariat.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Dalsze realizowanie i rozwijanie wolontariatu, który jest zorganizowaną instytucjonalnie formą działań społecznych. Wolontariusze mogą wykonywać różne zadania, na przykład:**

- **spędzanie z dziećmi czasu wolnego;**
- **pomaganie dzieciom i młodzieży w nauce;**
- **pomaganie osobom niepełnosprawnym w przemieszczaniu się i innych życiowych czynnościach (np. wizyta u lekarza, korzystanie z zabiegów rehabilitacyjnych).**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba godzin przepracowanych w ciągu jednego roku przez wolontariuszy współpracujących z MOPS: 200.**

Realizacja.

W 2021 roku współpracujący z MOPS wolontariusze łącznie przepracowali 216 godzin, w 2022 roku - 136 godzin (mocne ograniczenie wolontariatu miało związek z pandemią COVID-19), w 2023 roku - 291 godzin, w 2024 roku - 285 godzin.

W latach 2021-2024 realizacja Działania nr 13 była zgodna ze Strategią, z wyjątkiem roku 2022 (konsekwencja czynników, których nie można było przewidzieć w czasie opracowywania Strategii).

Działanie nr 14. Podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców oraz praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Systematyczna praca asystentów rodziny z rodzinami dotkniętymi problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Praca edukacyjno-terapeutyczna z rodzicami, prowadzona wg przygotowanego planu pracy z rodziną, opiniowanie wniosków do sądów (dotyczą one powrotu dziecka do rodziny biologicznej), ocena sytuacji dziecka w rodzinie, diagnoza: deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba rodzin objętych pracą asystentów rodziny w ciągu jednego roku: 50.**

Realizacja.

W 2021 roku ze wsparcia asystentów rodziny korzystało łącznie 57 rodzin, w 2022 roku - 59 rodzin, w 2023 roku - 69 rodzin, w 2024 roku - 65 rodzin.

W latach 2021-2024 działanie nr 14 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 15. Rozwój pieczy zastępczej.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Działania propagujące i wspierające rodzinną pieczę zastępczą (w tym festyny i pikniki, przy czym możliwości zorganizowania imprez w roku 2021 i kolejnych latach były uzależnione od tego, jak kształtowała się sytuacja związana z pandemią COVID-19). Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin**

zastępczych. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba umów zawartych z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w ciągu jednego roku: 1.**

Realizacja.

W 2021 roku kwalifikacje niezbędne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej zdobyły 3 osoby, w 2022 roku - 6 osób, w 2023 roku - 6 osób, w 2024 roku - 4 osoby.

W latach 2021-2024 działanie nr 15 było realizowane zgodnie ze Strategią.

Działanie nr 16. Wsparcie dla rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania:

Działanie dotyczy:

- **wspierania rodzin w pełnieniu ich funkcji przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;**
- **organizowania dla rodzin zastępczych psychoedukacyjnych warsztatów (grup wsparcia) mających na celu podnoszenie ich kompetencji;**
- **zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;**
- **rodzin pomocowych.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu jednego roku: 70.**

Realizacja.

Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej: w roku 2021 – 77 , w roku 2022 – 80, w roku 2023 – 84 rodziny zastępcze i 1 rodzinny dom dziecka, w roku 2024 – 83 rodziny zastępcze i 1 rodzinny dom dziecka.

Działanie nr 16 było realizowane zgodnie ze Strategią 2021-2024.

Działanie nr 17. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Umożliwienie osobom usamodzielnianym pobytu w mieszkaniu treningowym. Prowadzenie indywidualnej i grupowej pracy socjalnej ukierunkowanej na nabycie umiejętności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych pracą socjalną w ciągu jednego roku: 50.**

Realizacja.

Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych pracą socjalną: w 2021 roku - 63, w 2022 roku - 54, w 2023 roku - 38, w 2024 roku - 40.

Zasadniczo działanie nr 17 było realizowane zgodnie ze Strategią 2021-2024, przy czym w latach 2023-2024 liczba usamodzielnianych wychowanków objętych pracą socjalną była na poziomie nieco niższym, od zakładanego.

Działanie nr 18. **Dożywianie.**

Okres realizacji (w latach): **2021-2024.**

Charakterystyka działania: **Opłacenie posiłków dla dzieci oraz dla osób dorosłych. Zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku dla osób, które nie korzystają z pomocy w formie posiłków.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób dorosłych (świadczeniobiorców), którym w ciągu jednego roku przyznano zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku: 700.**

Realizacja.

Liczba osób dorosłych, którym przyznano zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku: w 2021 roku – 1021, w 2022 roku – 952, w 2023 roku – 889, w 2024 roku - 779.

Działanie nr 18 było realizowane zgodnie ze Strategią 2021-2024.

Działanie nr 19. **Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia w ośrodkach wsparcia, w tym w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.**

Okres realizacji (w latach): **2021-2024**

Charakterystyka działania: **Zapewnienie osobom bezdomnym – mieszkańcom Siemianowic Śląskich, tymczasowego schronienia w ośrodkach wsparcia, w tym w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Osoby bezdomne miały możliwość skorzystania z działań ukierunkowanych na wzmocnienie aktywności społecznej, ewentualne wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Dodatkowo osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, zapewnione zostało tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi.**

Wskaźnik realizacji działania: **Minimalna liczba osób bezdomnych korzystających ze schroniska w ciągu jednego roku: 60.**

Realizacja.

W 2021 roku z pomocy w formie schronienia skorzystało 88 osób bezdomnych, w 2022 roku - 92 osoby bezdomne, w 2023 roku - 103 osoby bezdomne, w 2024 roku - 120 osób bezdomnych.

Działanie nr 19 było realizowane zgodnie ze Strategią 2021-2024.

PODSUMOWANIE OCENY

Ocena objęła 19 działań. Wśród nich jest 18 działań, których realizacja w latach 2021-2024 była zgodna ze Strategią, co stanowi ok. 95 % ogółu działań poddanych ocenie.

W związku z powyższym, w latach 2021-2024 występował bardzo duży stopień zgodności pomiędzy zapisami Strategii oraz jej faktyczną realizacją.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ ORAZ GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

W centralnej części województwa śląskiego jest położone Miasto na prawach powiatu Siemianowice Śląskie, którego obecny kształt terytorialny powstał wskutek połączenia jednostek różnego rodzaju: osad, wsi, osiedli. Jeszcze w osiemnastym stuleciu obszary, które aktualnie wchodzą w skład Siemianowic Śląskich, miały zdecydowanie rolniczy charakter.

W okresie rewolucji przemysłowej rozpoczęły się dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze. W końcu XVIII wieku powstała pierwsza kopalnia węgla kamiennego (pod nazwą „Leśna”), natomiast w latach 30-tych XIX wieku rozpoczęła działalność huta „Laura”. Taki był początek miejscowego górnictwa i hutnictwa, czyli dwóch branż przemysłowych, które kształtowały oblicze miasta do przełomu XX i XXI wieku. W efekcie postępującej industrializacji powstały nowe osiedla zlokalizowane w sąsiedztwie zakładów przemysłowych, a stare wsie oraz osady zmieniły swój charakter.

Jak większość miast regionu, Siemianowice Śląskie przeszły transformację ustrojowo – gospodarczą, podczas której likwidacja huty i kopalni miała znaczący wpływ na kierunki podejmowanych działań. Dzisiaj Siemianowice Śląskie, wchodzące w skład Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii, to m.in. Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, zagraniczni inwestorzy, rozwinięty sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Siemianowicki Park Biznesu.

Powierzchnia miasta wynosi 25,5 km². Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) z 2023 roku (stan na 31 grudnia) Siemianowice Śląskie miały 63.401 mieszkańców i były pod względem liczby ludności 16 miastem w województwie śląskim, a także 58 spośród najludniejszych miast w Polsce.

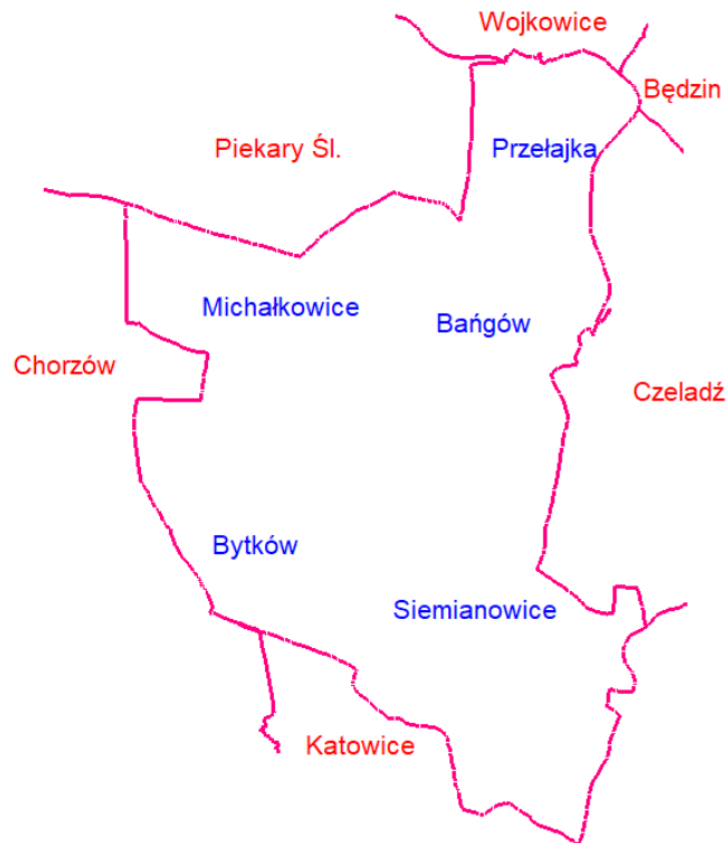
Obecny przebieg granic Siemianowic Śląskich został ukształtowany w połowie XX stulecia. Około 10 km² stanowią tereny zabudowane. W 2023 roku gęstość zaludnienia wynosiła 2.486,3 os./km² i była kilkakrotnie większa od gęstości zaludnienia województwa śląskiego, wynoszącej 350,3 os./km² (Bank Danych Lokalnych GUS).

W mieście funkcjonuje nieformalny (nieadministracyjny) podział na 5 następujących dzielnic:

- Siemianowice (centrum miasta),
- Bytków,

- Michałkowice,
- Bańgów,
- Przełajka.

Wykres nr 2 . Podział Siemianowic Śląskich na dzielnice.



Źródło: Geoportal Miasta Siemianowice Śląskie (<https://siemianowice.geoportal2.pl>)

Tabela nr 1. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w latach 2019 – 2023.

Lata	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców (w osobach)	66.841	64.935	64.365	63.892	63.401

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Banku Danych Lokalnych GUS

W analizowanym okresie miała miejsce kontynuacja trendu postępującego spadku liczby mieszkańców, który występował już w latach wcześniejszych. Biorąc pod uwagę lata 2019 oraz 2023 liczebność lokalnej populacji zmniejszyła się o 3.440 osób, czyli o 5,1 %.

W ramach analizy zmian demograficznych Siemianowic Śląskich na tle województwa śląskiego oraz wybranych pod kątem podobnej liczby ludności miast Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii: Będzina, Piekary Śląskie oraz Tarnowskich Gór, w Strategii została przeprowadzona analiza z wykorzystaniem danych GUS, które zawarto w tabeli poniżej.

Tabela nr 2. Liczba ludności województwa i wybranych miast w latach 2019 i 2023.

Jednostka terytorialna	Ogółem (stan na 31.12)	
	2019	2023
	osoba	osoba
Województwo śląskie	4.517.635	4.320.130
Będzin	56.354	53.848
Tarnowskie Góry	61.686	61.321
Piekary Śląskie	55.030	51.707
Siemianowice Śląskie	66.841	63.401

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W analizowanym okresie populacja Siemianowic Śląskich zmniejszyła się o 5,1 %. Zmiana liczby mieszkańców miasta była:

- mniejsza, niż ubytek ludności w Piekarach Śląskich (- 6 %);
- większa, niż spadek liczby ludności Będzina (- 4,4 %) i Tarnowskich Gór (- 0,6 %).

Spadek liczby ludności miasta w ciągu ostatnich lat jest między innymi efektem łącznego oddziaływania dwóch czynników:

- ujemnego przyrostu naturalnego – dane ujęte w tabeli nr 3 świadczą o tym, że w latach 2019 - 2023 liczba zgonów stale przewyższała liczbę urodzeń żywych;
- ujemnego salda migracji – w latach 2020-2023 co roku liczba wymeldowań była wyższa, niż liczba zameldowań (szczegółowe dane są zawarte w tabeli nr 4).

Sytuacja równoczesnego występowania ujemnego salda migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego charakteryzuje nie tylko Siemianowice Śląskie, lecz również województwo śląskie.

Tabela nr 3. Przyrost naturalny w Siemianowicach Śląskich w latach 2019 – 2023.

Przyrost naturalny					
ogółem					
	2019	2020	2021	2022	2023
Siemianowice Śląskie	- 241	- 432	- 603	- 436	- 450

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela nr 4. Saldo migracji w Siemianowicach Śląskich w latach 2020 – 2023.

Saldo migracji				
ogółem				
	2020	2021	2022	2023
Siemianowice Śląskie	- 139	- 97	- 82	- 50

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Biorąc pod uwagę czynnik płci, w strukturze ludności miasta dominują kobiety.

W końcu 2023 r. w Siemianowicach Śląskich były 33.402 kobiety, natomiast liczba mężczyzn to 29.999. Wskaźnik feminizacji wyniósł 111, co oznacza, że 111 kobiet przypadało na 100 mężczyzn (w tym samym roku wskaźnik dla województwa śląskiego wynosił 108). W ciągu ostatnich lat w mieście poziom feminizacji pozostaje praktycznie na niezmiennym poziomie. Tabela i wykres poniżej przedstawiają informacje o liczbie ludności miasta na koniec 2023 roku w podziale wg płci i grup wiekowych.

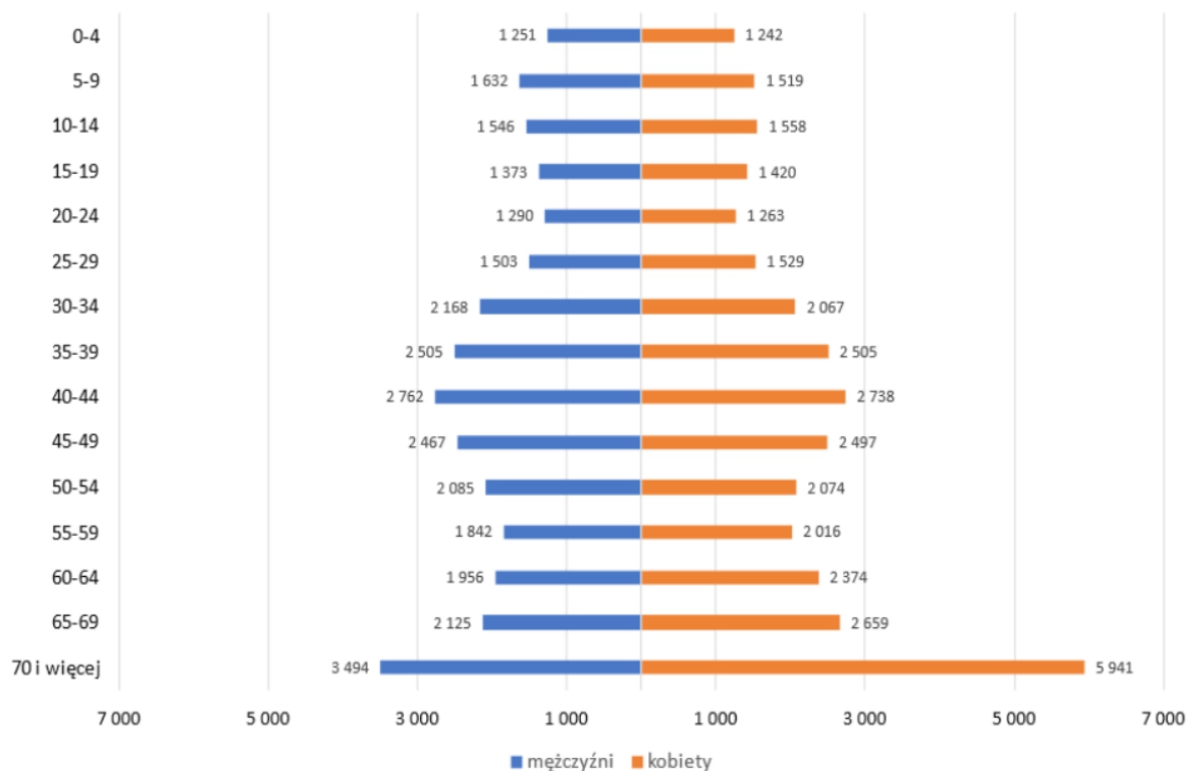
Tabela nr 5. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w 2023 roku w podziale według płci i grup wiekowych.

Grupy wiekowe	Mężczyźni	Kobiety
0-4	1 251	1 242
5-9	1 632	1 519
10-14	1 546	1 558
15-19	1 373	1 420
20-24	1 290	1 263
25-29	1 503	1 529
30-34	2 168	2 067
35-39	2 505	2 505

40-44	2 762	2 738
45-49	2 467	2 497
50-54	2 085	2 074
55-59	1 842	2 016
60-64	1 956	2 374
65-69	2 125	2 659
70 i powyżej	3 494	5 941

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres nr 3. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w 2023 r.
w podziale według płci i grup wiekowych.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przedstawione powyżej informacje świadczą o tym, że dużą grupę mieszkańców Siemianowic Śląskich stanowią szeroko rozumiani seniorzy.

Potwierdzeniem tendencji starzenia się populacji miasta jest tabela nr 6, dotycząca okresu 2019 – 2023, w którym grupa osób w wieku poprodukcyjnym wzrastała.

Tabela nr 6. Ludność Siemianowic Śląskich według ekonomicznych grup wieku.

Osoby w wieku: (dane w procentach)	2019	2020	2021	2022	2023
przedprodukcyjnym	16,5	16,5	16,6	16,6	16,5
produkcyjnym	58,8	58,6	58,1	57,7	57,3
poprodukcyjnym	24,7	24,9	25,3	25,7	26,2
Razem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2023 r. osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym łącznie nadal stanowiły zdecydowaną większość ludności (73,8 %). Należy zauważyć, że na przestrzeni 5 lat proporcje w najmłodszej ekonomicznej grupie (wiek przedprodukcyjny) kształtowały się na stałym poziomie. W grupie w wieku produkcyjnym notujemy spadek o 1,5 punktu procentowego, biorąc pod uwagę lata 2019/2023.

Podkreślić należy jednocześnie, iż w 2019 roku liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym stanowiła 24,7 % łącznej liczby mieszkańców, natomiast w 2023 roku już 26,2 %. W tej grupie widoczny jest trend wzrostowy.

Dane zaprezentowane w powyższej tabeli potwierdzają, że populacja Siemianowic Śląskich starzeje się, zgodnie z tendencją krajową i regionalną. Ten fakt ma duże znaczenie w kontekście planów, decyzji i działań dotyczących lokalnej infrastruktury społecznej.

Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla Siemianowic Śląskich w 2019 roku wynosił 41,9, natomiast w 2023 roku już 45,6. W ciągu opisywanego okresu wartość wskaźnika wzrosła o 3,7 punktu procentowego, co stanowi potwierdzenie tendencji starzenia się społeczności miasta.

Według opracowania GUS pt. „Prognoza ludności na lata 2023–2060” rysuje się wyraźny ubytek ludności Polski do 2060 r. Przewiduje się, że nastąpi spadek liczby ludności (do poziomu 30,93 mln osób w roku 2060) i będzie postępował proces starzenia się ludności Polski, co oznacza wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej oraz duży spadek liczby dzieci

i młodzieży (w wieku 0–17 lat). Zmniejszenie liczby ludności do 2060 r. jest przewidywane dla wszystkich województw.

Tabela nr 7. Prognozowana liczba ludności Siemianowic Śląskich opracowana na bazie Narodowego Spisu Powszechnego 2021.

prognoza na rok 2030	prognoza na rok 2050	prognoza na rok 2060
60 346 osób	49 858 osób	44 638 osób

*Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS
(ostatnia aktualizacja: 06.11.2023 roku)*

Niniejsza Strategia odnosi się do problemów społecznych, które dotyczą wszystkich mieszkańców Siemianowic Śląskich. Jednak analiza głównych problemów społecznych dotyczy przede wszystkim podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Takie podejście analityczne jest racjonalne i umożliwia uzyskanie satysfakcjonującego efektu przede wszystkim dlatego, że grupa podopiecznych MOPS jest na tyle duża, iż może stanowić punkt odniesienia – wg danych OZPS 2023, w 2023 roku pomoc i wsparcie w formie świadczeń z pomocy społecznej uzyskały 1.833 osoby, co stanowiło 2,9 % wszystkich mieszkańców Siemianowic Śląskich. Natomiast liczba wszystkich osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2023 roku wyniosła 2.543 (4 % ogółu mieszkańców miasta).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, dla osób i rodzin, które nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, są przewidziane świadczenia przyznawane w ramach pomocy społecznej. W 2024 r. prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługiwało osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekraczał kwoty 776 zł, oraz osobom w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekraczał kwoty 600 zł.

Poniższa tabela przedstawia ranking głównych problemów rodzin, które w 2024 r. skorzystały z pomocy społecznej w Siemianowicach Śląskich.

Tabela nr 8. Główne problemy rodzin, którym w 2024 r. udzielono pomocy społecznej.

Problem (powód trudnej sytuacji życiowej)		Liczba rodzin	% ogółu rodzin którym udzielono pomocy społecznej
1	Ubóstwo	694	55,3
2	Niepełnosprawność	529	42,2
3	Bezrobocie	383	30,5
4	Długotrwała lub ciężka choroba	325	25,9
5	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem w tym: rodziny niepełne rodziny wielodzietne	291 80 37	23,2
6	Bezdomność	143	11,4
7	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	35 13	2,8
8	Alkoholizm	29	2,3
9	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	24	1,9
10	Narkomania	6	0,5
11	Sytuacja kryzysowa	5	0,4
12	Zdarzenie losowe	3	0,2
13	Przemoc domowa	2	0,2
14	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	1	0,1
15	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	0,1
16	Trudności w integracji osób, które otrzymały status	1	0,1

	uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy		
17	Sieroctwo	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03

W 2024 roku łączna liczba rodzin objętych pomocą społeczną wyniosła 1.255. Część rodzin otrzymała wsparcie ze względu na więcej, niż jeden problem (beneficjenci pomocy mogą wskazać więcej, niż jeden powód swojej trudnej sytuacji). Ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie – to trzy najważniejsze problemy społeczne w grupie rodzin korzystających z pomocy społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2024 roku.

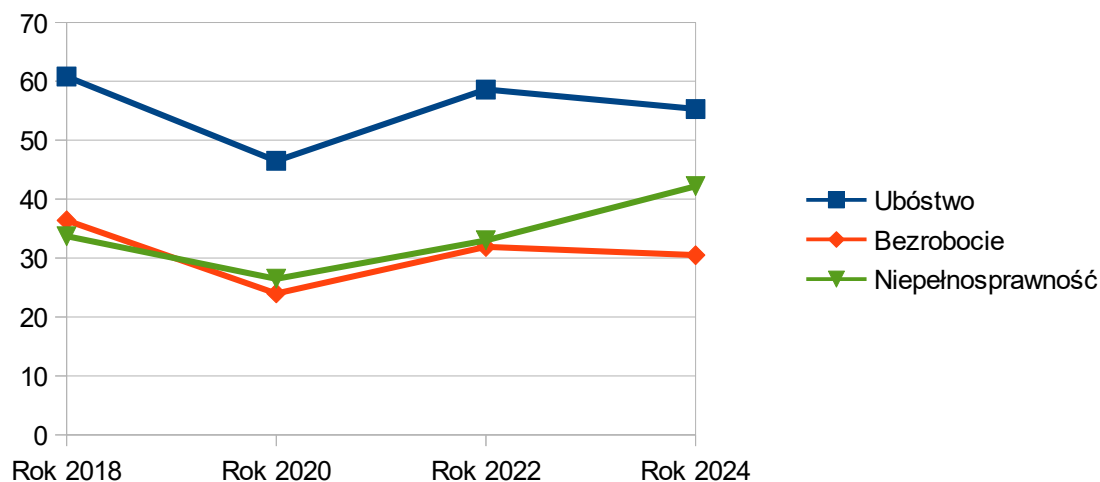
W okresie 2018 – 2024 skala występowania niepełnosprawności zwiększyła się z 33,7 % do 42,2 %. Jednocześnie nastąpiło zmniejszenie skali występowania dwóch problemów: ubóstwa oraz bezrobocia. Jest to kontynuacja trendu spadkowego, który mocno występował w latach 2014 – 2020 i został zasygnalizowany w Strategii 2021-2024. W latach 2018 – 2024:

- udział rodzin, w których ubóstwo zostało wskazane jako powód trudnej sytuacji życiowej, spadł z 60,8 % do 55,3 %;
- w przypadku bezrobocia nastąpił spadek z poziomu 36,4 % do 30,5 %.

Z reguły spadkowi stopy bezrobocia towarzyszy spadek poziomu ubóstwa. Ten mechanizm, znajdujący potwierdzenie w danych z różnych okresów czasu, występuje na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym.

Poniższy wykres obrazuje jak w ciągu kilku ostatnich lat kształtowała się skala trzech głównych problemów.

Wykres nr 4. Główne problemy siemianowickich rodzin, korzystających z pomocy społecznej w latach 2018 – 2024 (w % ogółu).



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Poniżej znajduje się analiza trzech dominujących problemów społecznych oraz analiza problematyki uzależnień, czyli czynnika często pogłębiającego podstawowe problemy.

Ubóstwo

Ubóstwo stanowi jeden z wymiarów wykluczenia społecznego. W podejściu ogólnym jest ono stanem niezaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka (rodziny, grupy społecznej) na pożądanym poziomie. Natomiast w ujęciu finansowym (monetarnym) istotą ubóstwa jest fakt, że gospodarstwo domowe nie dysponuje środkami finansowymi wystarczającymi do zaspokojenia jego elementarnych potrzeb. Wspomniane środki finansowe obejmują: dochody bieżące, dochody z minionych okresów i zgromadzone zasoby materialne.

Za najważniejsze czynniki podnoszące poziom zagrożenia ubóstwem uznaje się:

- niski poziom wykształcenia;
- bezrobocie;
- przewlekłą chorobę;
- uzależnienie (zwłaszcza alkoholizm i narkomania);
- pochodzenie z rozbitych i niepełnych rodzin;

- traumę utrudniającą prawidłowe funkcjonowanie (np. spowodowaną śmiercią bliskiej osoby);
- wielodzietność;
- prowadzenie jednoosobowego gospodarstwa domowego (czynnik ten odnosi się zwłaszcza do emerytów i rencistów o niskich dochodach).

Szczególnie niekorzystną sytuację stwarza połączenie dwóch lub większej liczby wyżej wymienionych przyczyn. Takie połączenie często występuje.

Cenne informacje są zawarte w opracowaniu pt. „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r.” opublikowanym przez GUS w czerwcu 2024 roku. Opracowanie powstało w oparciu o wyniki badań budżetów gospodarstw domowych, które GUS regularnie przeprowadza. W wyżej wymienionym dokumencie zostały uwzględnione trzy różne granice:

- ubóstwa skrajnego,
- ubóstwa ustawowego,
- ubóstwa relatywnego.

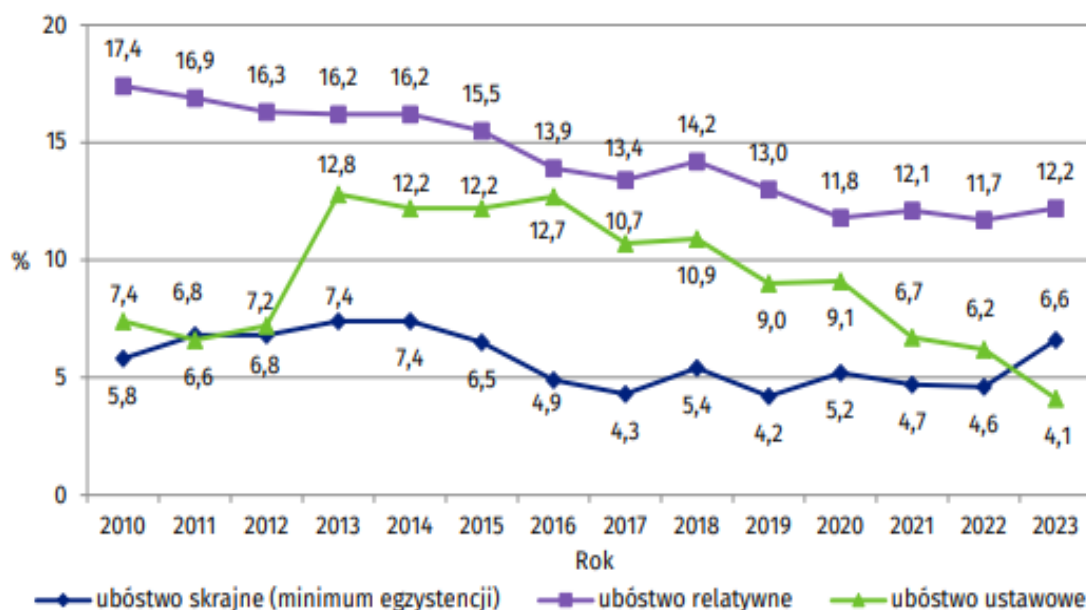
Granica ubóstwa skrajnego została wyznaczona na podstawie minimum egzystencji oszacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Konsumpcja poniżej minimum egzystencji oznacza bardzo niski poziom zaspokojenia potrzeb, stanowiąc zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka oraz utrudniając jego przeżycie.

Granica ubóstwa ustawowego odnosi się do grupy osób, które są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Granica ubóstwa relatywnego została ustalona na poziomie 50 % kwoty, którą przeciętnie wydają gospodarstwa domowe w ciągu miesiąca. Dzięki temu jest możliwe wyodrębnienie osób, których poziom konsumpcji mocno odbiega od poziomu średniego.

Poniższy wykres przedstawia zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2010 – 2023. Prezentowane wskaźniki są danymi średniorocznymi.

Wykres nr 5. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2010 – 2023 według przyjętych w danym roku granic ubóstwa (w % osób w gospodarstwach domowych).



Źródło: GUS – publikacja pt. „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r.”

Waga problemu ubóstwa nie jest określona tylko obiektywnymi przyczynami ekonomicznymi i społecznymi. Istotną rolę odgrywa także subiektywny czynnik negatywnego wizerunku ubogich osób w oczach części społeczeństwa.

Jego fundamentem są stereotypy, według których ludzie dotknięci ubóstwem posiadają następujące cechy:

- bierność, brak aktywności służącej poprawie własnej sytuacji;
- żerowanie na systemie pomocy społecznej;
- niechęć do pracy, lenistwo;
- podatność na zgubne nałogi i postępującą demoralizację;
- życie w sprzeczności z normami społecznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa;
- wyłączna odpowiedzialność za powstanie trudnej sytuacji życiowej.

Źródłem wiedzy na temat powyższych stereotypów są informacje, które klienci przekazują pracownikom MOPS oraz obserwacje zachowań społecznych.

Niepełnosprawność

Nie ma jednej obowiązującej definicji niepełnosprawności. Warto zwrócić uwagę na następujące określenia:

- definicja ustawowa (art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych): niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy;
- definicja rozszerzona, którą w 1994 r. Europejskie Forum Niepełnosprawności (European Disability Forum - EDF) przedstawiło w Parlamencie Europejskim: osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swych praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przezwyciężać w taki sposób, jak inni ludzie.

Często konsekwencją niepełnosprawności jest dyskryminacja, która odnosi się do różnych sfer życia. Osoby niepełnosprawne stykają się z dwoma rodzajami dyskryminacji:

- obiektywną, której przykładem są bariery architektoniczne, utrudniające lub wręcz uniemożliwiające normalne funkcjonowanie w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej;
- subiektywną, której istotą jest poczucie bycia człowiekiem dyskryminowanym w porównaniu z innymi ludźmi.

Wzrost poziomu niepełnosprawności idzie w parze z nasileniem poczucia dyskryminacji.

Brak możliwości pozyskania rzetelnych danych o liczbie mieszkańców Siemianowic Śląskich, którzy są niepełnosprawni, lecz nie posiadają orzeczeń o niepełnosprawności albo nie posługują się nimi, pomimo ich posiadania. Skala tego problemu jest większa, niż wynikająca z danych posiadanych przez MOPS. W ślad za GUS, zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym Ludności i Mieszkań 2021, w województwie śląskim w 2021 r. liczba osób, które deklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zbiorowości osób niepełnosprawnych wyniosła 612,1 tys., co stanowiło 13,9 % ludności województwa (wobec 552,2 tys. w 2011 r.; 11,9 %). Osoby niepełnosprawne mieszkające

w województwie śląskim stanowiły 11,2 % ogółu osób niepełnosprawnych w kraju. W województwie śląskim, zgodnie z informacjami zawartymi w NSP 2021, wśród ogółu niepełnosprawnych 55 % stanowiły kobiety (336,9 tys.), zaś mężczyźni to 45 % (275,2 tys.).¹

Jednym z najważniejszych problemów dotyczących osób niepełnosprawnych jest niski poziom ich aktywności zawodowej. Mimo pozytywnych zmian w tym zakresie na przestrzeni lat, aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych nadal znacząco odbiega od aktywności zawodowej osób sprawnych.

Tabela nr 9. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16-89 lat oraz w wieku produkcyjnym (18-59/64 lat) w II kwartale 2024 roku.

	Osoby niepełnosprawne w wieku 16-89 lat	Osoby w wieku produkcyjnym
Współczynnik aktywności zawodowej	18,7 %	34,8 %
Wskaźnik zatrudnienia	17,5 %	32,5 %
Stopa bezrobocia	6,1 %	6,6 %

*Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z witryny internetowej
Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych*

Aktywność zawodowa mocno wpływa na całe życie człowieka, również na sfery niezwiązane bezpośrednio z rynkiem pracy. Na przykład wymusza funkcjonowanie w określonych ramach organizacyjnych, społecznych, czasowych na tych osobach niepełnosprawnych, które nie mają dostatecznie silnej wewnętrznej motywacji do życia w aktywny sposób. Do pozytywnych następstw aktywności zawodowej można zaliczyć m.in. rozwój życia towarzyskiego, poszerzenie kompetencji społecznych, rozwój różnych umiejętności i kwalifikacji.

Bezrobocie

Bezrobocie wyraźnie wpływa na życie poszczególnych osób, całych rodzin, a nawet grup społecznych. Znacząco przyczynia się do powstania następstw ekonomicznych

¹ Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy, Zespół ds. Statystyki, Badań i Analiz
„Informacja o niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy, 12.2022”

(np. obniżenie poziomu życia całej rodziny) oraz innych skutków (np. dziedziczenie ubóstwa i bezradności, dysfunkcyjność). Często osoby dotknięte bezrobociem widzą w nim główny powód swoich życiowych problemów.

Chociaż problem bezrobocia ma charakter ogólnospołeczny, uznaje się, że niektóre specyficzne grupy są szczególnie nim dotknięte. Pozostawianiu w stanie bezrobocia sprzyjają następujące cechy:

- niski poziom wykształcenia;
- małe doświadczenie zawodowe;
- wiek poniżej 30 lat lub powyżej 50 lat;
- doświadczenie pobytu w zakładzie karnym;
- sprawowanie opieki nad małymi dziećmi;
- niepełnosprawność.

W Siemianowicach Śląskich, podobnie jak w całym kraju, bezrobocie było następstwem przemian społeczno-gospodarczych rozpoczętych na przełomie lat 80-tych i 90-tych XX wieku. W okresie PRL duża część miejsc pracy była skoncentrowana w kilku wielkich przedsiębiorstwach. Gdy były one likwidowane lub znacznie zmniejszały zatrudnienie, liczba bezrobotnych mieszkańców rosła. Pojawiło się bezrobocie strukturalne. Jednym ze wskaźników obrazujących poziom zjawiska jest stopa bezrobocia, czyli udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Historycznie, w I półroczu 2004 roku stopa bezrobocia w mieście Siemianowice Śląskie osiągnęła szczytowy poziom (32 %). W całym okresie ujętym w tabeli nr 10 poziom bezrobocia w Siemianowicach Śląskich był wyższy, niż poziom bezrobocia w całym regionie. Widoczny jest jednak bardzo pozytywny trend polegający na tym, że na przestrzeni lat stopa bezrobocia w ujęciu miejskim, jak i wojewódzkim w znaczący sposób spada.

Tabela nr 10. Dynamika bezrobocia w Siemianowicach Śląskich i województwie śląskim w latach 2009 – 2024.

Lp.	Stan na 31 grudnia	Stopa bezrobocia w Siemianowicach Śląskich (w %)	Stopa bezrobocia w województwie śląskim (w %)
1	2009	13,1	9,2
2	2010	12,6	9,9
3	2011	14,2	10,1

4	2012	14,3	11,1
5	2013	15,0	11,2
6	2014	13,5	9,6
7	2015	11,8	8,2
8	2016	8,0	6,6
9	2017	6,2	5,2
10	2018	5,3	4,3
11	2019	4,0	3,6
12	2020	6,0	4,9
13	2021	4,3	4,2
14	2022	3,9	3,7
15	2023	3,7	3,6
16	2024	3,9	3,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich

Uzależnienia

Według jednej z definicji, uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- kulturowe - potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości;
- psychospołeczne - zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji;
- biopsychiczne - zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna.

Wśród najczęściej występujących uzależnień są alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety uzależnienia zbierają żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki.

Przeciwdziałanie powyższemu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Miasto opracowuje Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

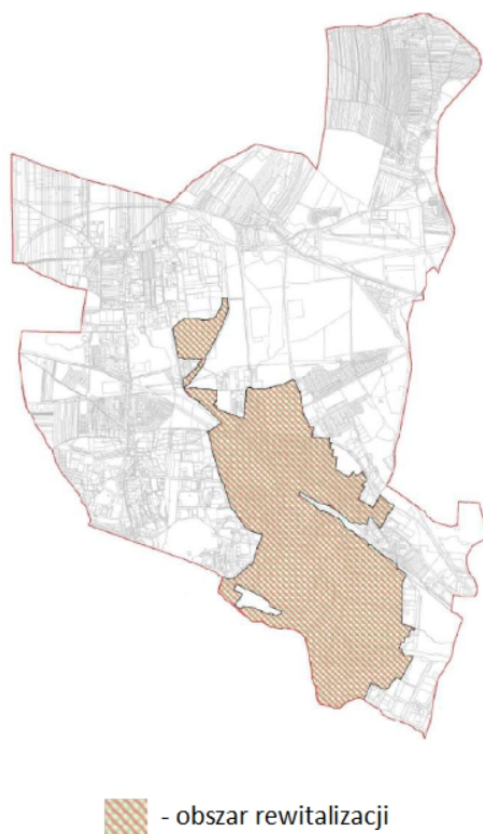
Do roku 2024 na terenie Siemianowic Śląskich obowiązywał Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2024, przyjęty Uchwałą nr 522/2022 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 25 sierpnia 2022 roku. Polityka społeczna gminy Siemianowice Śląskie w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom ukierunkowana jest w szczególności na budowanie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień poprzez:

- 1) systematyczny rozwój działań profilaktycznych (informacyjnych i edukacyjnych);
- 2) wspieranie i zabezpieczanie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, ochronę przed przemocą domową;
- 3) zapewnienie profesjonalnych form pomocy dzieciom, w szczególności wychowującym się w rodzinach z problemem uzależnień;
- 4) wspieranie sektora pozarządowego, instytucji i środowisk lokalnych oraz współpracę z nimi.

V. OBSZAR KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA.

W „Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Siemianowice Śląskie do 2030 roku” został określony obszar rewitalizacji (w pełni pokrywający się z obszarem zdegradowanym). Obszar ten obejmuje 19,96 % powierzchni gminy. W okresie opracowywania GPR na obszarze rewitalizacji mieszkało 25,29 % mieszkańców Siemianowic Śląskich. Obejmuje on historyczne centrum miasta, osiedle Hugo, Laurahütte, Nowy Świat oraz części przemysłowe: Srokowiec i tereny po dawnej KWK Siemianowice Śląskie w Michałkowicach.

Wykres nr 6. Obszar rewitalizacji w Siemianowicach Śląskich.



Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Miasta Siemianowice Śląskie do 2030 roku

Dla potrzeb Strategii została przeprowadzona analiza danych z raportów programu „POMOST Std” pod kątem rozmieszczenia na obszarze rewitalizacji mieszkańców korzystających ze wsparcia MOPS. Analiza objęła wszystkie ulice wymienione w GPR. W efekcie przedmiotowy obszar został zidentyfikowany jako teren szczególnej koncentracji problemów społecznych. W 2024 roku na tym obszarze mieszkało 64,6 % osób korzystających z pomocy społecznej (uwzględniając wszystkich członków rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej).

W tabeli nr 11 znajdują się szczegółowe informacje dotyczące wyżej opisanego obszaru.

Tabela nr 11. Obszar koncentracji problemów społecznych w Siemianowicach Śląskich w 2024 roku.

Lp.	Ulica	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej
1	1-go Maja	18
2	Adama Mickiewicza	52
3	Antoniego Szeflera	28
4	Boczna	54
5	Bohaterów Westerplatte	33
6	Brzozowa	4
7	Dworska	1
8	Fitznerów	6
9	Franciszka Deji	3
10	Fryderyka Chopina	6
11	Henryka Sienkiewicza	7
12	Hugo Kołłątaja	84
13	Piastowska	42
14	Browarowa	4
15	Hutnicza	30
16	Jagiellońska	11
17	Jana Kilińskiego	0
18	Jana Matejki	105
19	Cmentarna	0
20	Pszczelnicza	18

21	Jana Pawła II	12
22	Bartosza Głowackiego	41
23	Szkolna	23
24	Dworcowa	5
25	Jana III Sobieskiego	113
26	Jana Śniadeckiego	18
27	Jarosława Dąbrowskiego	23
28	Jedności	3
29	Juliusza Ligonia	2
30	Karola Miarki	20
31	Zygmunta Krasińskiego	6
32	Kazimierza Pułaskiego	2
33	Komuny Paryskiej	70
34	Konstantego Damrota	33
35	Krótką	27
36	Ks. Jana Kapicy	1
37	Juliusza Słowackiego	4
38	Ludwika Waryńskiego	21
39	Katowicka	3
40	Ogrodowa	11
41	Parkowa	22
42	Pawła Śmiłowskiego	77
43	Piaskowa	20
44	Plac Piotra Skargi	0
45	Marcina Kasprzaka	3
46	Mikołaja Kopernika	10
47	Poprzeczna	11
48	Olimpijska	1
49	Powstańców	75
50	Stanisława Moniuszki	1
51	Śląska	85
52	Plac Wolności	2
53	Św. Barbary	48
54	Tadeusza Kościuszki	21

55	Stanisława Staszica	12
56	Stanisława Wyspiańskiego	0
57	Św. Floriana	14
58	Tomasza Trafalczyka	14
59	Żwirki i Wigury	11
60	Górnicza	7
61	Granitowa	3
62	Chemiczna	11
63	Marii Konopnickiej	0
64	Plebiscytowa	0
65	Pawła Stalmacha	0
66	Srokowiecka	0
67	Lucjana Rydla	0
68	Stara Katowicka	0
69	Fabryczna	56
Suma		1.448

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów programu Pomost Std

Powyższe dane świadczą o tym, że wyżej wymieniony obszar zdecydowanie dominuje w Siemianowicach Śląskich, jeśli chodzi o występowanie problemów społecznych. Świadomość tego faktu nie zwalnia z obowiązku wspierania osób potrzebujących pomocy, a mieszkających we wszystkich pozostałych częściach miasta. Każdy indywidualny przypadek powinien być na miarę potrzeb i możliwości objęty działaniami MOPS oraz innych zaangażowanych instytucji. Tym niemniej, nie jest możliwe znaczące ograniczenie problemów społecznych Siemianowic Śląskich bez położenia nacisku na działania dotyczące opisanego obszaru.

VI. CEL STRATEGICZNY ORAZ SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.

Konsekwencją przeprowadzenia diagnozy sytuacji społecznej miasta oraz kluczowych problemów społecznych jest określenie misji polityki społecznej Siemianowic Śląskich, która jest jednocześnie głównym (strategicznym) celem Strategii.

Misja – główny cel Strategii: Stworzenie dla mieszkańców Siemianowic Śląskich dobrych warunków życia i rozwoju oraz zapewnienie pomocy i wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych.

Realizacja Strategii polega na wykonywaniu zadań w ramach następujących kierunków działań:

- Kierunek nr 1: wzmocnienie lokalnej oferty usług społecznych skierowanych do osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz seniorów;
- Kierunek nr 2: aktywizacja społeczna mieszkańców dotkniętych problemami społecznymi;
- Kierunek nr 3: aktywizacja zawodowa mieszkańców dotkniętych problemami społecznymi;
- Kierunek nr 4: wspieranie lokalnej społeczności, zwłaszcza rodzin, w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu ról społecznych;
- Kierunek nr 5: ograniczenie sfery ubóstwa.

VII. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI STRATEGII.

Określone w rozdziale VI kierunki działań będą realizowane poprzez prowadzenie 27 działań skierowanych do mieszkańców Siemianowic Śląskich. Działania te zostały wymienione i scharakteryzowane poniżej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 1: WZMOCNIENIE LOKALNEJ OFERTY USŁUG SPOŁECZNYCH SKIEROWANYCH DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH ORAZ SENIORÓW.

DZIAŁANIE NR 1

Usługi opiekuńcze (w tym świadczone w formie usług sąsiedzkich) i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Zapewnienie usług w miejscu zamieszkania osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Celem jest umożliwienie tym osobom możliwie długiego funkcjonowania w środowisku zamieszkania. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi specjalistyczne mogą być świadczone w formie usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Adresaci

Mieszkańcy miasta wymagający pomocy w formie usług opiekuńczych.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

12.939.619 zł w latach 2025-2028.

Przybliżone koszty zostały oszacowane na podstawie wydatków poniesionych na ten cel w 2023 r. oraz planowanych w 2024 r.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać objęta usługami opiekuńczymi w jednym roku: 163, w tym 3 osoby objęte wsparciem w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz 4 osoby objęte wsparciem w formie usług sąsiedzkich.

DZIAŁANIE NR 2

Domy pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Umieszczanie mieszkańców Siemianowic Śląskich w domach pomocy społecznej. Celem jest zapewnienie całodobowej opieki osobom starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnej egzystencji.

Adresaci

Mieszkańcy miasta wymagający całodobowej opieki.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

40.617.784 zł w latach 2025-2028.

Szacunkowy koszt został określony na podstawie faktycznej kwoty odpłatności gminy Siemianowice Śląskie za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w 2023 r. oraz kwoty wydatków planowanych w 2024 r., powiększonej o 18 % rocznie (średni procentowy wzrost ponoszonych kosztów w latach 2021-2024).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać umieszczona w domach pomocy społecznej w ciągu jednego roku: 11.

DZIAŁANIE NR 3

Dzienny dom pomocy.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Kierowanie oraz umieszczanie osób wymagających częściowej opieki i wsparcia w dziennym domu pomocy w celu ich aktywizacji oraz integracji społecznej.

Adresaci

Mieszkańcy miasta wymagający pomocy w ośrodku wsparcia.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Około 2.105.000 zł w latach 2025-2028.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać objęta wsparciem w dziennym domu pomocy w ciągu 1 roku: 10.

DZIAŁANIE NR 4

Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ) prowadzonych przez Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”. Celem WTZ jest rehabilitacja osób niepełnosprawnych intelektualnie, zwiększenie ich samodzielności oraz możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Adresaci

Niepełnosprawni intelektualnie mieszkańcy miasta.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Około 12.313.000 zł w latach 2025-2028.

Szacunkowe koszty zostały określone na podstawie kwoty dofinansowania działalności WTZ w 2024 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać objęta wsparciem WTZ w ciągu jednego roku: 75 osób.

DZIAŁANIE NR 5

Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Kontynuacja działań prowadzonych w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, poprzez:

- poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia;
- wsparcie osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie pomocy adekwatnej do potrzeb;
- uczestnictwo osób niepełnosprawnych w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych lub sportowych itp.;
- zwiększenie wsparcia asystenckiego dla uczniów z niepełnosprawnościami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

Adresaci

Dorośle osoby niepełnosprawne oraz niepełnosprawne dzieci.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Około 2.149.000 zł w latach 2025-2028.

Zaplanowane koszty zostały określone w oparciu o wartość finansowania realizacji Programu z Funduszu Solidarnościowego w 2024 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych usługami asystencji osobistej w każdym roku realizacji Strategii: 10 osób.

DZIAŁANIE NR 6

Opieka wytchnieniowa.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Kontynuacja działań prowadzonych w ramach resortowego programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy sprawują

bezpośrednią opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi lub dorosłymi osobami niepełnosprawnymi, poprzez umożliwienie uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, tj. odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością w formie zapewnienia czasowego zastępstwa w tym zakresie.

Dzięki otrzymanemu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

Adresaci

Członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi lub dorosłymi osobami niepełnosprawnymi.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Okolo 377.000 zł w latach 2025-2028.

Zaplanowane koszty zostały określone w oparciu o wartość finansowania realizacji Programu z Funduszu Solidarnościowego w 2024 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych wsparciem w jednym roku realizacji Działania: 10.

DZIAŁANIE NR 7

Mieszkanie wspomagane dla osób z niepełnosprawnością.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Utworzenie mieszkania wspomagane przeznaczonego w szczególności dla:

- osób niepełnosprawnych;
- osób w podeszłym wieku lub przewlekle chorych, w tym osób po długotrwałym pobycie w szpitalu.

W mieszkaniu wspomagany będą świadczone usługi bytowe, praca socjalna oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu i realizacji kontaktów

społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania niezależności osób na poziomie ich psychofizycznych możliwości.

Adresaci

Pełnoletnie osoby, które ze względu na niepełnosprawność potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Koszty utworzenia i prowadzenia mieszkania wspomagane będą możliwe do określenia po ustaleniu szczegółów dotyczących jego funkcjonowania (np. liczba mieszkańców), w trakcie realizacji Strategii.

Wskaźnik realizacji działania

Utworzenie mieszkania wspomagane dla osób z niepełnosprawnością.

DZIAŁANIE NR 8

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy (ŚDS) dla osób z zaburzeniami psychicznymi (TYP A). ŚDS ma być ośrodkiem wsparcia w formie placówki dziennego pobytu świadczącej usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym przewlekłe psychicznie chorych. W ramach dziennego pobytu będą prowadzone różnorodne działania o charakterze terapeutycznym, takie jak:

- zajęcia z zakresu poradnictwa psychologicznego i psychoedukacyjnego;
- zajęcia z zakresu terapeutyczno-edukacyjnego;
- treningi praktyczne i społeczne.

Adresaci

Mieszkańcy Siemianowic Śląskich – osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym przewlekłe psychicznie chore.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Przybliżone koszty: ok. 3.100.000 zł.

Szacunkowe koszty zostały określone w oparciu o dostępne dane dotyczące tworzenia i funkcjonowania Środowiskowych Domów Samopomocy w innych jednostkach samorządu terytorialnego.

Wskaźnik realizacji działania

Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

DZIAŁANIE NR 9

Wsparcie dla seniorów w formie opieki na odległość.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028.

Charakterystyka działania

Kontynuacja działań prowadzonych przez MOPS w ramach Modułu II Programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów”. Celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez zwiększanie dostępu do tzw. opieki na odległość, którą zapewniają opaski bezpieczeństwa. Opaska bezpieczeństwa jest połączona z usługą operatora pomocy – w przypadku trudnej sytuacji lub nagłego zagrożenia, wciśnięcie guzika alarmowego, znajdującego się na opasce, umożliwia połączenie się ze stale gotową do interwencji centralą.

Adresaci

Osoby w wieku 60 lat i więcej, które mają problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji wynosi ok. 346.000 zł w latach 2025-2028.

Szacunkowe koszty zostały określone w oparciu o zaplanowaną kwotę dofinansowania w ramach Modułu II Programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” w 2024 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych Programem, w każdym roku jego realizacji: 160.

DZIAŁANIE NR 10

Kluby Seniora.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028.

Charakterystyka działania

Tworzenie w Mieście nowych miejsc, gdzie osoby starsze mogą w sposób konstruktywny spędzać czas i realizować swoje zainteresowania, a także kontynuacja zajęć Klubu Seniora prowadzonych w ramach działalności MOPS. Wszystkie prowadzone w Klubie Seniora działania mają na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych.

W ramach Klubu Seniora są realizowane takie działania, jak:

- wyjścia do instytucji kultury: kina, teatry, restauracje, muzea, palmiarnia, spotkania organizowane przez Siemianowickie Centrum Kultury;
- pogadanki tematyczne z seniorami, których głównym celem jest rozszerzanie wiedzy osób starszych, rozwój ich zainteresowań, dzielenie się życiowymi doświadczeniami;
- spacer po najbliższej okolicy (z uwzględnieniem stanu zdrowia podopiecznych);
- gry i zabawy integracyjne oraz zajęcia aktywizujące osoby starsze, zajęcia dla grup przedszkolnych zorganizowane przez uczestników Klubu Seniora, zajęcia mające na celu integrację osób starszych i niepełnosprawnych;
- indywidualna współpraca lidera Klubu Seniora z każdym uczestnikiem zajęć (jeżeli zachodzi potrzeba, uczestnicy otrzymują pomoc w załatwianiu spraw formalnych i urzędowych, podczas wizyt u lekarzy i w szpitalu oraz podczas kupowania leków, mogą oni również korzystać z indywidualnych spotkań z liderem, aby porozmawiać i uzyskać wsparcie).

Adresaci

Mieszkańcy Siemianowic Śląskich w wieku 60 lat i więcej.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji wynosi ok. 176.000 zł w latach 2025-2028 (rzeczywiste koszty nie są wyodrębnione – zawierają się w ogólnych kosztach działalności MOPS).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób uczęszczających na zajęcia Klubu Seniora w każdym roku realizacji Strategii: 30.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 2: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI.

DZIAŁANIE NR 11

Aktywna integracja społeczna mieszkańców miasta w ramach projektów społecznych.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028.

Charakterystyka działania

Przygotowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji społecznej mieszkańców, w tym realizacja projektu „Aktywny KIS”.

Adresaci

Mieszkańcy Siemianowic Śląskich dotknięci lub zagrożeni wykluczeniem społecznym.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Łączna zaplanowana wartość projektu „Aktywny KIS”: 2.389.236,43 zł (w tym dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego+: 2.269.774,60 zł). Inne koszty realizacji działania będą uzależnione przede wszystkim od kwot dofinansowania, które zostaną pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację innych projektów społecznych.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych działaniami projektów w latach 2025-2028: 150.

DZIAŁANIE NR 12

Mieszkanie treningowe dla osób bezdomnych.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Utworzenie mieszkania treningowego dla osób bezdomnych. Osoby bezdomne przebywające w nim będą mogły nabyć umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym oraz radzenia sobie z trudnościami życia w otrzymanym lokalu mieszkalnym. Osoby te będą mogły skorzystać ze wsparcia pracownika socjalnego, który będzie pomagał w przypadku wystąpienia sytuacji dla nich trudnych. Pracownik socjalny będzie także nadzorował ich postępy w nabywaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zamieszkania oraz koordynował płatności rachunków mieszkaniowych.

Adresaci

Osoby bezdomne z terenu Siemianowic Śląskich, które pomimo kryzysu bezdomności mają stały dochód (np. z pracy zarobkowej, ze świadczenia ZUS).

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Koszty utworzenia i prowadzenia mieszkania treningowego dla osób bezdomnych będą możliwe do określenia po ustaleniu szczegółów dotyczących jego funkcjonowania (m.in. liczba mieszkańców), w trakcie realizacji Strategii.

Wskaźnik realizacji działania

Utworzenie mieszkania treningowego dla osób bezdomnych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 3: AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI.

DZIAŁANIE NR 13

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Okres realizacji

2025-2028

Charakterystyka działania

Inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy (zgodnie z art. 43 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) oraz dofinansowanie studiów podyplomowych.

Adresaci

Osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy widniejące w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 800.000 zł w latach 2025-2028.

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie przybliżonych kosztów finansowania szkoleń oraz studiów podyplomowych osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w ubiegłych latach (2021 - 2024).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych działaniami PUP w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych w latach 2025-2028: 200.

DZIAŁANIE NR 14

Przyznawanie osobie bezrobotnej lub poszukującej pracy jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Okres realizacji

2025-2028

Charakterystyka działania

Przyznawanie osobie bezrobotnej lub poszukującej pracy, o której mowa w art. 49 pkt 7 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności.

Adresaci

Osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy widniejące w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 6.578.000 zł w latach 2025-2028.

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie przybliżonych środków przyznanych osobom bezrobotnym i poszukującym pracy na otwarcie działalności gospodarczych w ubiegłych latach (2021 - 2024).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych działaniami PUP w zakresie przyznania środków na otwarcie działalności gospodarczej w latach 2025-2028: 130.

DZIAŁANIE NR 15

Poradnictwo zawodowe.

Okres realizacji

2025-2028

Charakterystyka działania

Świadczenie usług poradnictwa zawodowego dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy w formie poradnictwa indywidualnego oraz poradnictwa grupowego. Celem spotkań z doradcą zawodowym jest udzielanie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy

w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także przygotowanie do lepszego, bardziej skutecznego poszukiwania pracy.

Adresaci

Osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy widniejące w ewidencji PUP.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Koszty nie są wyodrębnione – zawierają się w ogólnych kosztach standardowej działalności PUP.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych działaniami PUP w zakresie poradnictwa zawodowego w latach 2025-2028: 800.

DZIAŁANIE NR 16

Wsparcie finansowe pracodawców/ przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy, partnerstwo na lokalnym rynku pracy.

Okres realizacji

2025-2028

Charakterystyka działania

Kierowanie osób bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy czyli stanowiska utworzone w ramach doposażenia miejsca pracy, robót publicznych i organizacji prac interwencyjnych. Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez kierowanie na staże, co umożliwi zdobycie doświadczenia zawodowego i umiejętności przydatnych w pracy. Realizacja powyższych działań przebiegać będzie w oparciu o szeroko pojęte partnerstwo na rynku pracy i będzie oparta na współpracy z MOPS, MOSiR, OIK, UM, WUP, instytucjami edukacyjnymi, siemianowickimi szkołami, pracodawcami oraz pozostałymi instytucjami.

Adresaci

Osoby bezrobotne widniejące w ewidencji PUP.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 10.017.000 zł w latach 2025-2028.

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie przybliżonych środków wydatkowanych na roboty publiczne, prace interwencyjne, doposażenie miejsca pracy oraz finansowanie staży w ubiegłych latach (2021 - 2024).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych działaniami PUP w zakresie realizacji zatrudnienia subsydiowanego oraz staży w latach 2025-2028: 1056.

DZIAŁANIE NR 17

Refundacja prac społecznie użytecznych.

Okres realizacji

2025-2028

Charakterystyka działania

Refundacja ze środków Funduszu Pracy kwot wypłaconych świadczeń pieniężnych za wykonane prace społecznie użyteczne w wysokości 60 % minimalnej kwoty świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej. Realizacja prac społecznie użytecznych odbywa się we współpracy z MOPS.

Adresaci

Osoby bezrobotne widniejące w ewidencji PUP, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

192.000 zł w latach 2025-2028.

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie przybliżonych kosztów refundacji prac społecznie użytecznych wypłaconych w ubiegłych latach (2021 - 2024).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób bezrobotnych objętych działaniami PUP w zakresie refundacji prac społecznie użytecznych w latach 2025-2028: 200.

DZIAŁANIE NR 18

Przeprowadzenie jednorocznej prognozy sytuacji w zawodach, w ramach badania barometru zawodów.

Okres realizacji

2025-2028

Charakterystyka działania

Przeprowadzenie jednorocznej prognozy zapotrzebowania na zawody w Siemianowicach Śląskich. Barometr zawodów dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone

i nadwyżkowe. Barometr jest efektem prac paneli ekspertów. W toku dyskusji ich uczestnicy podejmują decyzje, do której z trzech kategorii (niedobór, nadmiar, równowaga) przypisać dany zawód. Badanie realizowane jest we współpracy z przedstawicielami innych instytucji, w tym MOPS.

Adresaci:

- osoby bezrobotne i poszukujące pracy;
- absolwenci i uczniowie ostatnich klas szkół ponadpodstawowych;
- doradcy zawodowi i pośrednicy pracy Powiatowych Urzędów Pracy;
- Wojewódzkie Urzędy Pracy;
- Wojewódzka Rada Rynku Pracy;
- instytucje edukacyjne;
- akademickie i szkolne ośrodki kariery;
- Ochotnicze Hufce Pracy.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Koszty nie są wyodrębnione – zawierają się w ogólnych kosztach działalności PUP.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba paneli w latach 2025 – 2028 – 4.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 4: WSPIERANIE LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI, ZWŁASZCZA RODZIN, W PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIU I WYPEŁNIANIU RÓL SPOŁECZNYCH.

DZIAŁANIE NR 19

Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Zespół) funkcjonuje w strukturach MOPS. W skład Zespołu wchodzi Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD1) oraz Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD2). Działalność wymienionych placówek jest skierowana do dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji emocjonalnej, ekonomicznej i społecznej. Placówki zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc

w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań. Ponadto Placówka SD1 organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne.

Adresaci

Dzieci w wieku przedszkolnym oraz dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 7.209.000 zł w latach 2025-2028 (koszty zawierają się w ogólnych kosztach działalności MOPS).

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie przybliżonych środków wydatkowanych na funkcjonowanie Zespołu w roku 2024 (pomnożonych dla okresu 4 lat).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych wsparciem w ciągu jednego roku: w Placówce SD1 – 35, w Placówce SD2 - 25.

DZIAŁANIE NR 20

Terapia integracji sensorycznej dla podopiecznych Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Przygotowanie w siedzibie Placówki SD1 sali do terapii integracji sensorycznej, wyposażenie jej w specjalistyczny sprzęt, który używany jest do wspomagania, modyfikowania albo przywracania funkcji w zaburzeniach integracji sensorycznej, tj. narzędzia i pomoce do stymulacji trzech podstawowych zmysłów: czucia głębokiego, dotyku i równowagi, a także w pomoce do stymulacji słuchu, wzroku i węchu.

W celu diagnozowania zaburzeń integracji sensorycznej występujących u dzieci oraz prowadzenia terapii SI zostaną zatrudnieni psycholog i terapeuta, posiadający odpowiednie uprawnienia do prowadzenia terapii integracji sensorycznej.

W siedzibie Placówki SD2 powstanie ścieżka sensoryczna. Stymulacja receptorów znajdujących się w stopach - poprzez rozmaite wrażenia dotykowe - będzie wspomaganiem rozwoju motoryki dużej, wpływając na kształtowanie zmysłu równowagi i koordynację ruchową dzieci.

Adresaci

Dzieci w wieku przedszkolnym oraz wczesnoszkolnym.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt działania w latach 2025-2028 wynosi 522.440 zł. Kwota powyższa zawiera koszty wyposażenia sali terapii sensorycznej, zatrudnienia terapeuty SI, zatrudnienia psychologa, utworzenia ścieżki sensorycznej.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba dzieci objętych terapią integracji sensorycznej w ciągu jednego roku w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci – 20.

DZIAŁANIE NR 21

Wolontariat.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Kontynuowanie przez MOPS opartej na wolontariacie pomocy dla jego podopiecznych: dzieci, osób niepełnosprawnych i osób starszych. Celem prowadzonych działań jest propagowanie idei wolontariatu, promowanie rodzicielstwa zastępczego, kształtowanie pożądanych postaw oraz zachowań, rozwijanie empatii i zrozumienia, inspirowanie do aktywnego spędzania czasu, współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność społeczną.

Adresaci

Mieszkańcy miasta - wolontariusze oraz osoby korzystające z ich pomocy (dzieci, seniorzy, osoby niepełnosprawne).

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Działanie jest oparte na nieodpłatnej pracy w ramach wolontariatu, a więc nie generuje kosztów osobowych.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba godzin przepracowanych w ciągu jednego roku przez wolontariuszy współpracujących z MOPS: 200.

DZIAŁANIE NR 22

Podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców oraz praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Systematyczna praca asystentów rodziny z rodzinami dotkniętymi problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Praca edukacyjno–terapeutyczna z rodzicami, prowadzona wg przygotowanego planu pracy z rodziną, opiniowanie wniosków do sądów (dotyczą one powrotu dziecka do rodziny biologicznej), ocena sytuacji dziecka w rodzinie, diagnoza: deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci.

Adresaci

Rodziny mające trudności w pełnieniu funkcji rodzicielskich. Rodziny biologiczne zmotywowane, by podejmować działania zmierzające do poprawy ich sytuacji.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 1.224.000 zł w latach 2025-2028 (koszty zawierają się w ogólnych kosztach działalności MOPS).

Powyższa kwota została określona na podstawie szacunkowych kosztów osobowych pracy asystentów rodziny w 2024 roku (koszty zostały pomnożone dla okresu 4 lat).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba rodzin objętych pracą asystentów rodziny w ciągu jednego roku: 50.

DZIAŁANIE NR 23

Rozwój pieczy zastępczej.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Działania propagujące i wspierające rodzinną pieczę zastępczą (w tym promocja na lokalnych festynach i piknikach, poprzez media – radio, telewizja, gazety, Internet). Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Utworzenie w ramach MOPS, który jest organizatorem pieczy zastępczej, placówki interwencyjnej dla dzieci w wieku powyżej 10 roku życia. Funkcjonowanie nowej placówki ograniczy umieszczanie dzieci poza powiatem Siemianowice Śląskie. Z uwagi na brak miejsc w pieczy zastępczej w Siemianowicach Śląskich, bardzo często dzieci są umieszczane w dalszych regionach kraju. Wpływa to negatywnie na dzieci, a także na pracę z rodzicami, której celem jest powrót dzieci pod ich opiekę.

Adresaci

Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej oraz dzieci pozbawione opieki rodziców biologicznych.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 26.000 zł w latach 2025-2028 – szacunkowe koszty szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Koszty utworzenia i prowadzenia placówki interwencyjnej będą możliwe do określenia po ustaleniu szczegółów dotyczących jej funkcjonowania, w trakcie realizacji Strategii.

Wskaźniki realizacji działania

- 1) Minimalna liczba umów zawartych z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w ciągu jednego roku: 1.
- 2) Utworzenie placówki interwencyjnej dla dzieci w wieku powyżej 10 roku życia.

DZIAŁANIE NR 24

Wsparcie dla rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Działanie dotyczy:

- wspierania rodzin w pełnieniu ich funkcji przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- organizowania dla rodzin zastępczych psychoedukacyjnych warsztatów (grup wsparcia) mających na celu podnoszenie ich kompetencji;
- zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- rodzin pomocowych;
- świadczeń dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

Adresaci

Rodziny zastępcze.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 12.573.000 zł w latach 2025-2028 (rzeczywiste koszty nie są wyodrębnione – zawierają się w ogólnych kosztach działalności MOPS).

Powyższa kwota została określona na podstawie kwoty świadczeń finansowych na rzecz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wypłaconych przez MOPS w 2024 roku (koszty zostały pomnożone dla okresu 4 lat).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu jednego roku: 80.

DZIAŁANIE NR 25

Wspieranie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Umożliwienie osobom usamodzielnianym pobytu w mieszkaniu treningowym. Prowadzenie indywidualnej i grupowej pracy socjalnej ukierunkowanej na nabycie umiejętności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu.

Adresaci

Wychowankowie pieczy zastępczej i osoby usamodzielniane, o których mowa w art.88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 76.000 zł w latach 2025-2028.

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie poniesionych w 2024 roku kosztów utrzymania mieszkania treningowego dla pełnoletnich osób usamodzielniających się (koszty pomnożone dla okresu 4 lat).

Wskaźniki realizacji działania

Minimalna liczba osób usamodzielnianych korzystających z mieszkania treningowego w ciągu jednego roku: 2.

Minimalna liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych pracą socjalną w ciągu jednego roku: 50.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 5: OGRANICZENIE SFERY UBÓSTWA.

DZIAŁANIE NR 26

Gorący posiłek dla osób potrzebujących.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Kontynuowanie realizowanej przez MOPS pomocy w formie posiłków dla potrzebujących mieszkańców Siemianowic Śląskich. Mogą oni korzystać z gorących posiłków wydawanych przez podmiot, który został wybrany w otwartym konkursie ofert.

Adresaci

Mieszkańcy miasta - osoby, które nie są w stanie zapewnić sobie przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Ok. 1.484.000 zł w latach 2025-2028.

Przybliżone koszty zostały określone na podstawie poniesionych w 2024 roku wydatków na opłacenie posiłków. Zadanie było realizowane przez MOPS, jednak dysponentem środków finansowych był Urząd Miasta Siemianowice Śląskie.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba posiłków wydanych w ciągu jednego roku: 30.000.

DZIAŁANIE NR 27

Ogrzewalnia lub noclegownia dla osób bezdomnych.

Okres realizacji (w latach)

2025-2028

Charakterystyka działania

Utworzenie ogrzewalni lub noclegowni dla osób bezdomnych w Siemianowicach Śląskich.

Adresaci

Osoby bezdomne z terenu Siemianowic Śląskich.

Ramy finansowe – przybliżone koszty realizacji

Koszty utworzenia i prowadzenia ogrzewalni lub noclegowni będą możliwe do określenia po ustaleniu szczegółów dotyczących jej funkcjonowania (m.in. podmiot prowadzący, liczba osób korzystających z placówki), w trakcie realizacji Strategii.

Wskaźnik realizacji działania

Utworzenie ogrzewalni lub noclegowni dla osób bezdomnych w Siemianowicach Śląskich.

Powyższe zestawienie działań nie stanowi katalogu zamkniętego. Może zostać poszerzone o inne zadania w trakcie realizacji Strategii, w zależności od dynamiki potrzeb.

Przybliżone koszty realizacji poszczególnych działań zostały ustalone na podstawie kosztów poniesionych na tego rodzaju zadania w 2024 lub 2023 roku, które zostały powiększone o wskaźnik inflacji, ewentualnie indywidualny wskaźnik wzrostu kosztów konkretnych działań. Zostały wykorzystane wskaźniki inflacji zawarte w projekcji Narodowego Banku Polskiego na lata 2025 – 2027, opublikowanej w marcu 2025 (dla roku 2028 został wykorzystany wskaźnik dotyczący roku 2027).

Realizacja zaplanowanych działań będzie wymagała zaangażowania różnych siemianowickich instytucji i organizacji, takich jak:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich;
- Urząd Miasta Siemianowice Śląskie;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- placówki oświatowe;
- organizacje pozarządowe (np. Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań”, Stowarzyszenie Na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom, Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Siemianowickie);
- domy pomocy społecznej;
- lokalne środki masowego przekazu (np. witryny internetowe).

VIII. SZACUNKOWY KOSZT I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII. KOORDYNACJA ORAZ OCENA STOPNIA REALIZACJI STRATEGII.

Ramy finansowe działań w ramach Strategii mają szacunkowy charakter. Nie są kwotami ostatecznymi i dokładnymi, tylko orientacyjnymi.

Szacunkowy koszt realizacji Strategii w latach 2025-2028 wynosi 117.214.079,43 zł. Powyższa kwota jest sumą przybliżonych kosztów realizacji zaplanowanych działań.

Najważniejsze źródła finansowania realizacji Strategii to:

- środki budżetu miasta;
- środki budżetu państwa;
- fundusze pomocowe, czyli głównie fundusze Unii Europejskiej (program „Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027”).

Instytucjonalnym koordynatorem realizacji Strategii będzie MOPS. Ocena stopnia realizacji Strategii będzie dokonywana dwukrotnie w odniesieniu do działań zapisanych w rozdziale VII: po zakończeniu 2026 r. i 2028 r. (druga ocena będzie również oceną końcową). W toku oceny będą wykorzystane wskaźniki przypisane działaniom w rozdziale VII. Wartości, zmierzone w trakcie oceny, będą porównywane z wartościami wskaźników zamieszczonymi w rozdziale VII.

Równoległe z wykonywaniem konkretnych działań będzie prowadzony bieżący monitoring i ewaluacja Strategii.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w latach 2019 – 2023. • strona 19

Tabela nr 2. Liczba ludności województwa i wybranych miast w latach 2019 i 2023. • strona 20

Tabela nr 3. Przyrost naturalny w Siemianowicach Śląskich w latach 2019 – 2023. • strona 21

Tabela nr 4. Saldo migracji w Siemianowicach Śląskich w latach 2020 – 2023. • strona 21

Tabela nr 5. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w 2023 roku w podziale według płci i grup wiekowych. • strona 21

Tabela nr 6. Ludność Siemianowic Śląskich według ekonomicznych grup wieku. • strona 23

Tabela nr 7. Prognozowana liczba ludności Siemianowic Śląskich opracowana na bazie Narodowego Spisu Powszechnego 2021. • strona 24

Tabela nr 8. Główne problemy rodzin, którym w 2024 r. udzielono pomocy społecznej. • strona 25

Tabela nr 9. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16-89 lat oraz w wieku produkcyjnym (18-59/64 lat) w II kwartale 2024 roku. • strona 31

Tabela nr 10. Dynamika bezrobocia w Siemianowicach Śląskich i województwie śląskim w latach 2009 – 2024. • strona 32

Tabela nr 11. Obszar koncentracji problemów społecznych w Siemianowicach Śląskich w 2024 roku. • strona 36

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1. Struktura Strategii.	• strona 3
Wykres nr 2 . Podział Siemianowic Śląskich na dzielnice.	• strona 19
Wykres nr 3. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w 2023 r. w podziale według płci i grup wiekowych.	• strona 22
Wykres nr 4. Główne problemy siemianowickich rodzin, korzystających z pomocy społecznej w latach 2018 – 2024 (w % ogółu).	• strona 27
Wykres nr 5. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2010 – 2023 według przyjętych w danym roku granic ubóstwa (w % osób w gospodarstwach domowych).	• strona 29
Wykres nr 6. Obszar rewitalizacji w Siemianowicach Śląskich.	• strona 35

UZASADNIENIE

Opracowanie Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest obowiązkiem gminy i powiatu. Jest ona niezbędna w świadomym planowaniu i realizowaniu polityki społecznej. Bez jej wdrożenia nie jest możliwe celowe, systemowe działanie samorządu i jego partnerów na rzecz łagodzenia społecznych problemów, które dotyczą mieszkańców miasta.

„Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2025-2028” (zwana dalej „Strategią”) proponuje rozwiązania o kompleksowym, strukturalnym charakterze. Jej realizacja daje szansę na zmniejszenie liczby mieszkańców Siemianowic Śląskich, dla których korzystanie z pomocy społecznej jest dziedzicznym z pokolenia na pokolenie sposobem życia.

Strategia obejmuje 27 zaplanowanych działań. Informacje o poszczególnych działaniach, w tym o kosztach ich realizacji, są zawarte w rozdziale VII Strategii, natomiast w rozdziale VIII jest zapisany szacunkowy łączny koszt realizacji Strategii w latach 2025-2028. Najważniejsze źródła finansowania realizacji Strategii to:

- środki budżetu miasta;
- środki budżetu państwa;
- fundusze pomocowe, czyli głównie fundusze Unii Europejskiej (program „Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027”).